

Kazachstán¹

Populace: 15,399,437 (červenec 2009)

- Jazyky:
- Kazaština 64.4%,
- Ruština (oficiálně používaná v businessu a jako jazyk „interetnické komunikace“) 95% (2001)³

¹ <http://www.infoplease.com/atlas/country/kazakhstan.html>

² <http://www.infoplease.com/atlas/country/kazakhstan.html>

³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2098.html>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Obsah

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému.....	3
2. Správa a řízení vzdělávacího systému.....	3
3. Struktura a organizace vzdělávacího systému v Kazachstánu.....	4
4. Vzdělávací proces.....	5
4.1. Předškolní vzdělávání.....	5
4.2. Vzdělávání na základních školách.....	5
4.3. Vzdělávání na středních školách.....	7
4.4. Vzdělávání na vysokých školách	9
5. Financování školství	9
6. Soukromé školství	9
7. Pedagogové	10
8. Internetové zdroje	10
9. Další informace o kazašském vzdělávacím systému	10

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému

Podle odstavce 30 ústavy Kazašské republiky, schválené v roce 1995, mají občané právo na bezplatné základní a střední vzdělání v státních institucích. Vysoké školství je také zdarma, pokud student složí úspěšně (přijímací) zkoušku.

2. Správa a řízení vzdělávacího systému

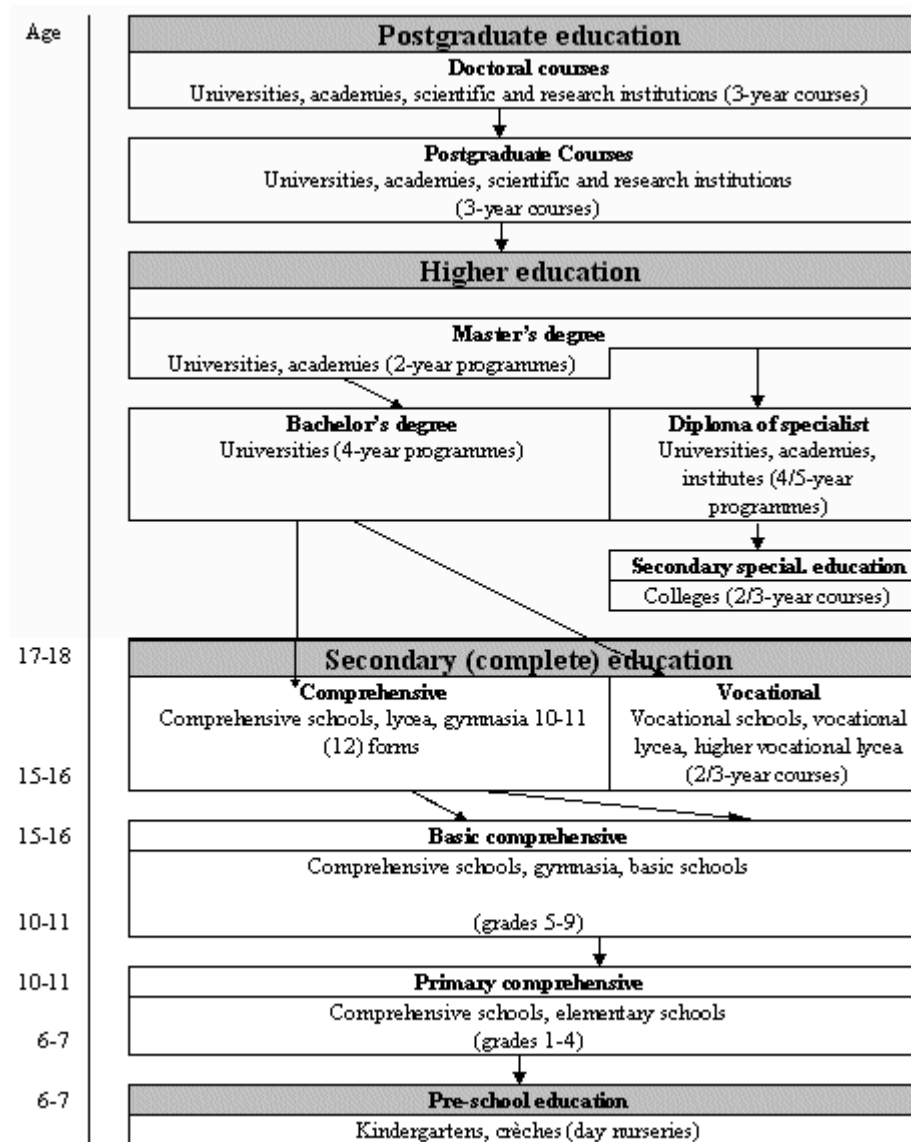
Centrálním exekutivním orgánem správy vzdělávacího systému je Ministerstvo školství a vědy (dále jen Ministerstvo). Ministerstvo definuje a vykonává státní politiku v oblasti vzdělávání, kultury, turismu a sportu. Strategické plánování a financování vzdělávacího systému, zahrnující přípravu rozpočtu, je plně v kompetenci Ministerstva.

V Kazachstánu je čtrnáct provincií (oblast), které se dále dělí na kraje. V každé provincii a kraji existuje oddělení školství, které funguje jako regionální úřad pro vzdělávání. Tato oddělení vykonávají svou práci v rámci národního strategického plánu v oblasti školství a také určují a alokují na vzdělávání finance z regionálního rozpočtu. Regionální úřady pro vzdělávání jsou zodpovědné za: ustanovení, organizaci a řízení vzdělávacích institucí na regionální úrovni a zajištění materiálních a technických zdrojů. Rovněž tak jsou zodpovědné za jejich personální obsazení (na úrovni ředitelů) a za jejich financování.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

3. Struktura a organizace vzdělávacího systému v Kazachstánu.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

4. Vzdělávací proces

4.1. Předškolní vzdělávání

Děti navštěvují mateřské školy ve věku 1-6 let. Dle školního zákona je předškolní vzdělávání povinné pro děti ve věku 5-6 let. Školní aktivity jsou především zaměřeny na čtení, psaní, počty, kreslení a hudební výchovu. Mnoho mateřských škol také nabízí výuku cizích jazyků.

4.2. Vzdělávání na základních školách

Základní vzdělávání trvá čtyři roky a je prvním stupněm povinné školní docházky. Děti mohou navštěvovat školu od šesti let, ale většina dětí začíná chodit do školy v sedmi letech. Hlavním cílem základního školství je naučit děti číst a psát, rozvinout jejich základní dovednosti v počtech a jednoduchých aritmetických operacích a naučit je elementárním základům sociálních a přírodních disciplin.

Základními předměty na této úrovni jsou: kazaština (v kazašských školách) nebo ruština, matematika, přírodní a sociální vědy, tělesná výchova, hudební výchova a výtvarná výchova. Rozvrh lekcí základních škol je ukázán v tabulce níže:

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Základní škola (šestiletý program) : týdenní rozvrh hodin

Předmět	Počet vyučovacích hodin týdně v každém ročníku					
	I	II	III	IV	V	VI
Ideologie a morálka	1	1	1	1	1	1
Kazaština	10	10	9	8	7	7
Matematika	4	5	5	5	5	5
Společnost	-	-	-	2	2	2
Příroda	1	1	1	1	2	2
Tělesná výchova	2	2	3	3	3	3
Hudba	3	3	2	2	2	2
Malba	2	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	-	-	1	1	1	1
Součet	23	24	24	25	25	25
Aktivity :						
Kolektivní aktivity	1	1	1	1	1	1
Cvičení, věda, technologie a kulturní aktivity	4	4	4	4	4	4
Součet	5	5	5	5	5	5
Lokálně přispůsobená kurikula	2	2	3	3	3	3
CELKEM (týdně)	30	31	32	33	33	33

Školy mají právo a možnost formulovat jejich vlastní program pokud jde o volitelné předměty.

Po skončení základní školy jsou žáci přijati do páté třídy. Některé školy zkoušejí žáky z kazaštiny, nebo ruštiny a matematiky.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

4.3. Vzdělávání na středních školách

System stredoškolského vzdělávání sestává ze dvou úrovní: základní (trvá pět let, třídy V-IX) a vyšší stredoškolské (trvá dva roky, třídy X-XI). Základní střední vzdělání je povinné.

Po úspěšném ukončení plného stredoškolského vzdělání mohou studenti pokračovat ve studiu na vyšších institucích, univerzitách nebo na akademiích poskytujících specializované stredoškolské vzdělání (doba trvání je od dvou do tří let). Školní rok začíná v září a končí v květnu pro základní úroveň (třicet tři vyučovacích týdnů) a v červnu na vyšší střední úrovni (třicet čtyři vyučovacích týdnů).

Hlavním cílem stredoškolského vzdělávání je: stanovit obecný kulturní a vědecký základ přes program povinné školní docházky; zjednodušit sociální adaptaci studentů; rozvinout smysl pro občanství a zajistit státu kvalifikované pracovníky a specialisty.

Všechny střední školy následují Základní vzdělávací plán schválený Ministerstvem školství a vědy. Týdenní rozvrh lekcí pro obecnou střední školu se nachází v tabulce níže:

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Předmět	Počet vyučovacích hodin týdně v každém ročníku						
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Kazaština/Ruština	5	4	3	2	2	-	-
Ruština/Kazaština	4	4	4	3	3	3	3
Literatura	2	2	2	2	2	4	4
Matematika	5	5	5	5	5	5	4
Počítačové dovednosti	-	-	-	-	-	1	2
Historie	-	2	2	1	2	2	2
Historie Kazachstánu	2	-	-	1	1	2	1
Základy práva a státu	-	-	-	-	1	-	-
Geografie	-	2	3	1	1	2	-
Astronomie	-	-	-	-	-	-	-
Chemie	-	-	-	3	3	2	2
Přírodní vědy	4	3	2	2	1	1	1
Fyzika	-	-	-	1	1	-	-
Výtvarné umění	1	1	1	-	-	-	-
Hudební výchova	1	1	1	1	-	-	-
Bezpečnost a sociální život	-	-	-	-	-	2	1
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	2	2	2	2	2	2	2
Doplňkové hodiny	3	3	3	2	2	2	2
CELKEM (týdně)	31	31	30	28	28	30	30
Volitelné předměty	4	4	4	5	5	4	4

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Nové státní vzdělávací standardy byly zavedeny v roce 2002. V roce 2004/05 bylo v Kazachstánu 8,221 škol, z nich 74% ve vesnických oblastech. Středoškolské vzdělání je poskytováno v pěti hlavních vzdělávacích jazycích: kazašském, ruském, ujurském, uzbeckém a tadžickém. Počet škol, kde je hlavním vyučovacím jazykem kazaština, stoupá (v roce 2000 44,3% a v roce 2003 45,9%) a naopak počet škol, kde je hlavním vyučovacím jazykem ruština, klesá (z 29,4% na 26,8%). Tento jev je spojen s politikou podporování rozvoje kazaštiny jako státního jazyka.

Vyšší fáze středoškolského vzdělávání také zahrnuje odborné školy, kde mohou studenti kromě akademického středoškolského vzdělání obdržet také profesní diplom v různých oborech.

Akademie nabízí dvou až tříleté studijní programy pro úspěšné absolventy tříd XI.

4.4. Vzdělávání na vysokých školách

Studenti se mohou po skončení střední školy ucházet o přijetí na některé z univerzit nebo akademií. Pro přijetí do prvního ročníku vysoké školy ale musí úspěšně projít zkouškou ze čtyř předmětů, které také zahrnují test z kazašské historie a test z rodné řeči (kazaština, nebo ruština).

K dosažení bakalářského titulu je zapotřebí čtyřletého vysokoškolského studia. Magisterský titul vyžaduje další rok až dva navíc. Technické univerzity, akademie a instituty obvykle nabízejí čtyř až pětileté studium, ve kterých mohou studenti získat titul specialista. Na lékařských univerzitách trvá studium pět let. Postgraduální studium, které vede k dosažení titulu kandidát věd, trvá obvykle tři roky. Titul doktora věd je možné získat po dokončení doktorské práce, která je doprovázena samostatným výzkumem.

5. Financování školství

Školství je financováno z vládního rozpočtu a od soukromých sponzorů.

6. Soukromé školství

V souladu s ústavou a se zákonem o školství mohou v Kazachstánu poskytovat vzdělávání i soukromé instituce. Vzdělávání mohou instituce poskytovat po obdržení licence od Ministerstva zdravotnictví, školství a sportu.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

7. Pedagogové

Reforma vzdělávacího systému uvnitř aktuálních socioekonomických podmínek představila nové speciální požadavky na vzdělávání pedagogů. Speciální pozornost je věnována právě školení pedagogů v souladu se státním nařízením, které se soustředí na praktický trénink učitelů a tím se je snaží připravit na jejich pozdější povolání.

8. Internetové zdroje

Ministerstvo školství a vědy <http://www.edu.gov.kz/> [v kazaštině a ruštině, naposled zhlédnuto: Květen 2007.]

9. Další informace o kazašském vzdělávacím systému

- Přestože je ruština nejčastěji vyučovaným jazykem, stává se kazaština stále populárnější a rozšířena ve všech oblastech. Jen malé procento studentů se učí uzbecky, ujgursky, nebo tádžicky.

<http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Kazakhstan-EDUCATION.html#ixzz1CKGduJLF>

- Povinná školní docházka trvá do 16 let. Na základní školu se zpravidla začíná chodit v šesti letech. Zákon stanovuje rovný přístup ke vzdělávání pro chlapce a dívky. Podle zákona mají přístup k veřejnému vzdělání i děti uprchlíků a ilegálních přistěhovalců. V některých případech však byl těmto dětem odepřen přístup do škol nebo je jejich rodiče nechtěli zapsat ze strachu z odhalení a následné deportace. Podle Výboru na ochranu práv dětí více než 6000 dětí bylo v průběh roku identifikováno jako "děti ulice". Podle zpráv z médií byly zadrženy děti bez domova policií umístěny v centrech pro dočasné zadržení, kde jim byla poskytnuta lékařská a psychologická pomoc dříve, než byly propuštěny, nebo umístěny do sirotčinců.

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/sca/136088.htm>

- **Vojenský výcvik a vojenské školy**

Chlapci od 11 let se mohou zapsat do národní vojenské školy, a ve věku 16 let do národních vojenských internátních škol. V letech 2005-6 asi 4000 dětí studovalo ve vojenských školách, z nichž se asi 65 procent studentů stalo armádními důstojníky. Žáci vstupují dobrovolně a se

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

souhlasem svých rodičů. Podle zákona se žáci nemohou zúčastnit ozbrojeného konfliktu nebo jiné vojenské činnosti.

Ve věku od 16 nebo 17 studenti získají výcvik v používání pušek, vzduchovek a samopalů (Kalašnikov). Pokud je vyhlášeno stanné právo, chlapci od 16 let a dívky od 18 jsou povinni absolvovat vojenský výcvik, který zahrnuje použití střelných zbraní a granátů.

<http://www.childsoldiersglobalreport.org/content/kazakhstan>

- **Středoškolské vzdělání**

Středoškolské vzdělávání v Kazachstánu je různorodé v závislosti na základním vzdělávacím plánu, který nabízí studentům dvacet osm variant vzdělávání. Ta hlavní, varianta číslo jedna, nabízí všeobecné vzdělání.

Ostatní varianty jsou navrženy tak, aby se studium zabývalo více do hloubky konkrétními předměty. Například varianta číslo pět nabízí intenzivní studium cizích jazyků a literatury. Varianta číslo šest poskytuje hluboké studium původních jazyků (turečtina, ujgurština, korejština a jiné). Varianta číslo sedm nabízí hlubší studium matematiky. Varianta číslo dvacet tři se zase zaměřuje na důkladné teoretické a praktické výuky v národních (?) a ekonomických odvětvích. Varianta číslo dvacet čtyři je určena pro všeobecné vzdělání venkovské školy. Varianta číslo dvacet šest představuje estetický profil s takovými předměty jako umění, hudba a tanec.

<http://education.stateuniversity.com/pages/763/Kazakhstan-SECONDARY-EDUCATION.html>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.